

Dierengezondheidszorg Vlaanderen vzw

Contactadres: Industrielaan 29 - 8820 TORHOUT

Maatschappelijke zetel: Hagenbroeksesteenweg 167 - 2500 LIER

BTW BE 0409.450.856 • RPR Antwerpen - afdeling Mechelen

info@dgz.be • 078 05 05 23 • www.dgz.be

ACTIVITEITENVERSLAG 2024

DIERGENEESKUNDIGE BEGELEIDING VARKEN

In opdracht van het FAVV houdt DGZ de vinger aan de pols van de diergezondheidssituatie in Vlaanderen.

Werkten mee aan dit verslag:

Eva Van Mael, Veerle Ryckaert, Willem Van Praet, Tamara Vandersmissen, Charlotte Brossé, Angeliek Coysman, Mich Gillis en Thalía Vanblaere

Eindverantwoordelijke:

Evelyn De Graef

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Lijst van de gebruikte afkortingen	4
3	Schets van de veehouderij in Vlaanderen	5
4	Bedrijfsbezoeken	7
5	Monitoring varkensziekten	8
5.1	Afrikaans varkenspestvirus	9
5.2	Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSv)	9
5.2.1	Datacollectie	10
5.2.2	Trendobservatie	12
5.3	Aujeszkyvirus	13
5.3.1	Datacollectie	13
5.3.2	Trendobservatie	15
5.4	<i>Brucella suis</i> (brucellose)	16
5.4.1	Datacollectie	16
5.4.2	Trendobservatie	17
5.5	<i>Salmonella</i> species	18
5.5.1	Datacollectie	18
5.5.2	Trendobservatie	19
6	Bijlage	21

1 Inleiding

DGZ legt jaarlijks een rapport van de sanitaire diergeneeskundige begeleiding voor aan het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Het rapport is opgesteld als een situatieschets van de gezondheidstoestand van varkens in Vlaanderen met betrekking tot bestaande, opduikende en opnieuw opduikende infectieuze ziekten. Dit rapport geeft een overzicht van de bedrijfsbezoeken, onderzoeken en resultaten uitgevoerd gedurende het voorbije kalenderjaar in het kader van de sanitaire begeleiding, evenals een trendobservatie waar mogelijk. Een gelijkaardig rapport wordt eveneens opgesteld voor herkauwers en pluimvee.

2 Lijst van de gebruikte afkortingen

AB	Antibiotica
Ag	Antigen
As	Antistof
AVP	Afrikaanse varkenspest
CBR	Complement bindingsreactie
DNT	Dermonecrotisch toxine
ELISA	Enzyme-linked immunosorbent assay
FAVV	Federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
gE	Glycoproteïne E
gB	Glycoproteïne B
HI	Hemagglutinatie inhibitietest
IgG	Immunoglobuline G
IgM	Immunoglobuline M
nvt	Niet van toepassing
PCR	Polymerase chain reaction
PRRS	Porcien reproductief en respiratoir syndroom
PRRSV	Porcien reproductief en respiratoir syndroom virus
RBPT	Roos bengaal plaatstest

3 Schets van de veehouderij in Vlaanderen

Tabel 1: Overzicht van het aantal actieve beslagen en nutsdieren in Vlaanderen (situatie op 31/12/24) en vergelijking met het voorafgaande kalenderjaar

Diersoort	2023		2024	
	Aantal beslagen	Aantal dieren	Aantal beslagen	Aantal dieren
Rundvee*	12.773	1.070.587	12.212	1.029.492
Vleeskalveren	244	161.762	240	153.810
Schapen ¹	17.633	123.363	17.398	101.922
Geiten ¹	8.216	76.372	8.269	79.688
Hertachtigen ¹	1.513	5.830	1.461	4.610
Kameelachtigen ¹	707	Niet beschikbaar	867	Niet beschikbaar
Pluimvee**	2.634	80.717.737	2.567	54.798.253
Loopvogels	78	4.926	90	1.586***
Konijnen	25	85.475	24	80.391
Fokvarkens	5.203	412.872	4.944	393.782
Vleesvarkens		4.348.031		4.079.974

¹ Op basis van de 15-decembertelling m.u.v. kameelachtigen waarvoor de tellingsgegevens nog niet beschikbaar waren

* Voor rundvee zijn de tijdelijk leegstaande beslagen ook opgenomen in de aantallen.

** Voor pluimvee zijn de gegevens exclusief hobbyhouderij én met inbegrip van broeierijcapaciteit, bij loopvogels zijn ook de hobbyhouderijen meegeteld.

*** Geregulariseerde telling: capaciteit vanaf 2024 uitgedrukt in reële aantallen i.p.v. equivalenten

Tabel 2: Verdeling gesloten, gemengde en fokbedrijven volgens capaciteit fokvarkensplaatsen op 31/12/24

Aantal fokvarkensplaatsen	Bedrijven		Fokvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	22	1,5%	0	0,0%
1-10	109	7,6%	434	0,1%
11-100	189	13,1%	13.561	3,4%
101-200	405	28,1%	63.159	16,0%
201-500	544	37,8%	169.159	43,0%
501-1.000	140	9,7%	96.769	24,6%
> 1.000	32	2,2%	50.492	12,9%
Totaal	1.441	100%	393.574	100%

Tabel 3: Verdeling gesloten en gemengde bedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/24

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	82	5,7%	0	0,0%
1-10	46	3,2%	284	<0,1%
11-100	64	4,4%	2.508	0,1%
101-200	31	2,1%	5.131	0,3%
201-500	123	8,5%	47.351	2,6%
501-1.000	395	27,2%	308.224	17,2%
1.001-1.500	292	20,2%	377.877	21,1%
1.501-2.000	202	13,9%	357.402	19,9%
> 2.000	214	14,8%	695.937	38,8%
Totaal	1.449	100%	1.794.714	100%

Tabel 4: Verdeling vleesvarkensbedrijven volgens capaciteit vleesvarkensplaatsen op 31/12/24

Aantal vleesvarkensplaatsen	Bedrijven		Vleesvarkensplaatsen	
	Aantal	%	Aantal	%
0 of niet ingevuld	6	0,3%	0	0,0%
1-10	277	12,8%	838	<0,1%
11-100	33	1,5%	1.430	0,1%
101-200	41	1,9%	7.190	0,3%
201-500	363	16,8%	138.496	6,1%
501-1.000	672	31,0%	520.147	22,8%
1.001-1.500	348	16,1%	441.598	19,4%
1.501-2.000	139	6,4%	248.777	10,9%
> 2.000	286	13,2%	921.327	40,4%
Totaal	2.165	100%	2.279.803	100%

4 Bedrijfsbezoeken

Tabel 5: Aantal bedrijfsbezoeken van DGZ-dierenartsen in 2024

Diersoort	Reden bedrijfsbezoek	Aantal bedrijfsbezoeken
Varkens	AB Coaching®	3
	Epidemiologische bewaking	1
	Projecten	7
	PRRS	22
	Veepeler Varken	41
	Overige/Dierenartsenbezoeken	11
	Totaal	74

5 Monitoring varkensziekten

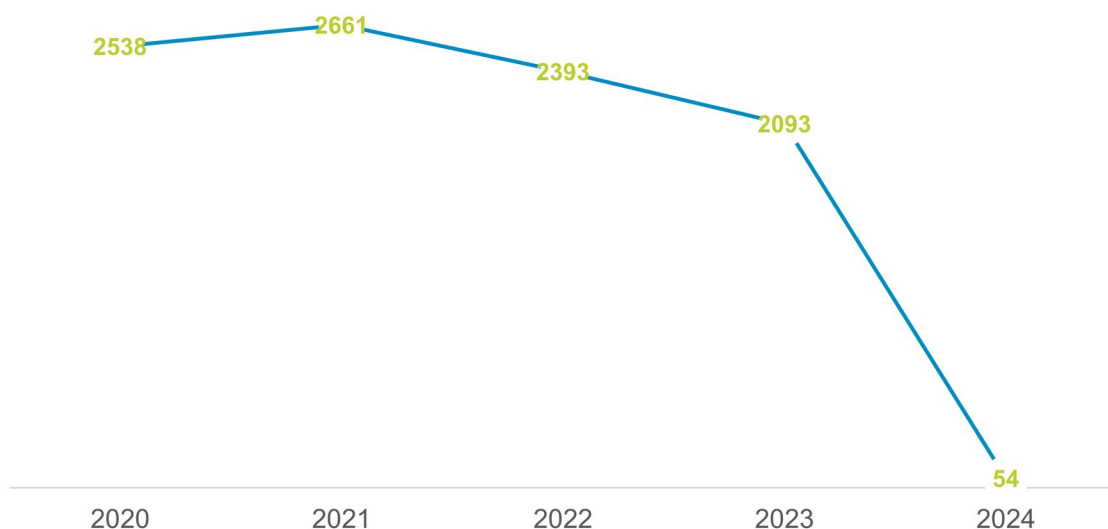
Situatie van Afrikaans varkenspestvirus bij varkens in 2024

Op 13 september 2018 werden voor het eerst everzwijnen besmet met het Afrikaans varkenspestvirus gevonden in de provincie Luxemburg, waardoor België zijn vrije status voor Afrikaanse Varkenspest (AVP) bij wilde everzwijnen verloor. In december 2020 herwon België zijn vrije status op internationaal niveau en was de ziekte officieel uitgeroeid in ons land.

Toch bleef geruime tijd de verhoogde waakzaamheid van kracht. Daarom stimuleerden zowel het FAVV als DGZ de dierenartsen om steeds bloedmonsters te nemen voor onderzoek op AVP, vooraleer een behandeling te starten bij meer dan 1 varken. Deze maatregel bleef gelden tot eind december 2023. Tot en met juni 2022 was het ook mogelijk om hiervoor een kadaver te laten onderzoeken.

In het kader van de verhoogde waakzaamheid onderzocht DGZ in 2024 serummonsters van 54 Vlaamse varkensbedrijven. Dit is een gigantische daling in vergelijking met de voorgaande jaren, maar logisch verklaarbaar gezien de stopzetting van de verplichte bloednames.

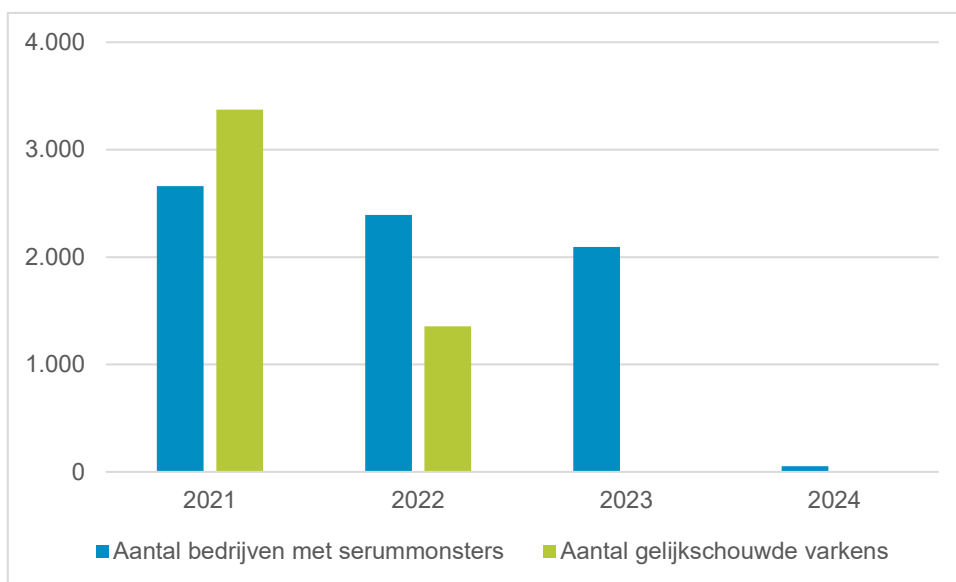
AANTAL ONDERZOCHE BEDRIJVEN

5.1 Afrikaans varkenspestvirus

5.1.1 Trendobservatie

Figuur 1: Evolutie van het aantal serummonsters en aantal varkens aangeboden voor autopsie in het kader van AVP (sinds juni 2022 kunnen in het kader van verhoogde waakzaamheid geen kadavers meer ingestuurd worden).

5.2 Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom Virus (PRRSV)

Situatie van PRRSV bij varkens in 2024

In april 2018 lanceerde de varkenssector het PRRS-programma, met financiële ondersteuning van het Sanitair Fonds. Het doel van dit vrijwillige programma is dat elke varkenshouder op termijn PRRSV op zijn bedrijf beheerst. Dit meerjarenplan richt zich naar de verschillende schakels van de varkenshouderijketen met een specifieke aanpak: voor de KI-centra, de fokbedrijven én de conventionele bedrijven.

Binnen het PRRS-programma worden verschillende PRRS-Monitors aangeboden: de PRRS-Monitor Biggen, Vleesvarkens, Varkensbedrijf en Opfokvarkens. Alle informatie over deze monitors is terug te vinden op de PRRS-website www.sdrp-prrs.be.

In 2024 namen in totaal 210 bedrijven deel aan de PRRS-Monitors. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het voorgaande jaar (188 bedrijven). In totaal werden 236 PRRS-Monitors biggen uitgevoerd, dit is een stijging ten opzichte van 2023 toen er 207 PRRS-Monitors biggen werden uitgevoerd. Zesentwintig procent van de deelnemende bedrijven in 2024 is negatief, wat iets lager ligt dan het percentage in 2023.

5.2.1 Datacollectie

Enkel analyses uitgevoerd in het kader van het PRRS-programma zijn opgenomen in onderstaande tabellen en grafieken. Het gaat om de PRRS-Monitor Biggen, Gelten, Vleesvarkens, Opfokvarkens, Varkensbedrijf en PRRS-analyses voor KI centra.

Tabel 6: Overzicht analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSV) bij varkens in 2024

Analyses PRRSV	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	210
Aantal geteste monsters	10.463
Aantal analyses	12.160
Aantal inzendende dierenartsen	67

Tabel 7: Aantal monsters/analyses voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSV) bij varkens in 2024

PRRSV ELISA As (serum)	PRRSV PCR* (serum)	Totaal
4.051	8.109	12.160

* De combinatie PCR EU en PCR NA wordt aanzien als één analyse.

Tabel 7 omvat zowel gepoolde als individuele monsters. Van organen, bloed of serum poolt DGZ bij de PCR voor PRRSV maximaal vijf monsters. Het poolen van monsters is – ondanks een gedeeltelijk verlies aan informatie – een nuttige en kostenefficiënte methode om de algemene infectiestatus van een bedrijf te kennen. Toch is het soms raadzaam om individuele monsters te onderzoeken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een zeer lage infectiedruk of om na te gaan of een individueel dier of een groep dieren PCR-negatief is. Bij het uitvoeren van een PCR wordt er gezocht naar zowel de Europese (EU, PRRS type1) als naar de Noord-Amerikaanse (NA, PRRS type 2) variant van PRRSV.

Tabel 8: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSV) ELISA bij varkens in 2024

Resultaat	PRRSV ELISA As (serum)	
	Aantal	%
Negatief	3.292	81,3%
Niet interpreteerbaar	0	0,0%
Positief (< 2,5)	704	17,4%
Positief (≥ 2,5)*	55	1,3%
Totaal	4.051	100%

* Een titer ≥ 2,5 is indicatief voor een acute PRRSV-infectie.

Het merendeel van de ELISA-testen voor PRRS binnen het programma gebeurt op monsters afkomstig van KI-centra die hun serologisch negatieve status wensen te bekomen of te behouden, of van fokbedrijven die negatieve beren wensen te verkopen. Dit verklaart het hoge percentage negatieve resultaten in tabel 8.

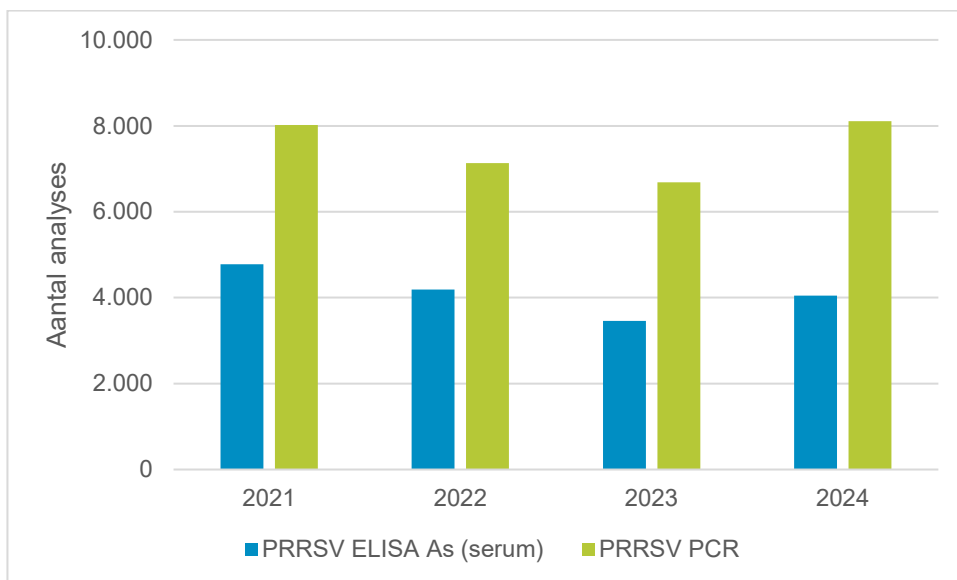
Tabel 9: Resultaten Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSV) PCR bij varkens in 2024

Resultaat	PRRSV PCR	
	Aantal	%
EU (type 1) negatief / NA (type 2) negatief	5.001	61,7%
EU (type 1) negatief / NA (type 2) niet-negatief	153	1,9%
EU (type 1) niet-negatief / NA (type 2) negatief	2.880	35,5%
EU (type 1) niet-negatief / NA (type 2) niet-negatief	75	0,9%
Totaal	8.109	100%

Monsters met resultaat 'twijfelachtig' of 'gedetecteerd' worden in bovenstaande tabel weergegeven als 'niet-negatieve' monsters.

5.2.2 Trendobservatie

Figuur 2: Evolutie aantal monsters voor Porcien Reproductief en Respiratoir Syndroom virus (PRRSV) bij varkens per jaar in de PRRS-monitors

5.3 Aujeszkyvirus

Situatie van Aujeszky bij varkens in 2024

De ziekte van Aujeszky wordt veroorzaakt door het varkensherpesvirus type 1. Het is een zeer besmettelijke virusziekte die varkensachtigen treft en waarvoor geen specifieke behandeling bestaat. De symptomen kunnen erg variëren, gaande van lichte tot ernstige ademhalingsproblemen, zenuwsymptomen en voortplantingsproblemen. Het sterftepercentage varieert van minder dan 2% bij volwassen varkens tot 100% bij biggen van minder dan twee weken oud.

Sinds 2011 verbiedt België de preventieve vaccinatie tegen de ziekte van Aujeszky. De preventie bestaat momenteel uit het monitoren van de Belgische varkensstapel. Verdenkingen van de ziekte worden gemeld en onderzocht.

België behoudt in 2024 zijn ziektevrije statuut voor de ziekte van Aujeszky. Bij het verhandelen van levende varkens naar (delen van) lidstaten die vrij zijn van de ziekte van Aujeszky of die een eradicatieprogramma hebben dat goedgekeurd is door de Europese Commissie, moeten voor deze ziekte bijkomende garanties gegeven worden.

Alle varkensbedrijven in België hebben een officieel vrij A4-statuuat, wat betekent dat geen enkel bedrijf varkens heeft die antistoffen hebben tegen het wildvirus van Aujeszky, dat deze bedrijven minstens de laatste twaalf maanden niet meer hebben gevaccineerd tegen de ziekte en dat ze geen gevaccineerde varkens hebben aangevoerd. Toch blijft permanente waakzaamheid nodig want het virus circuleert nog bij wilde everzwijnen in ons land.

5.3.1 Datacollectie

Tabel 10: Overzicht analyses voor Aujeszkybewaking bij varkens in 2024

Analyses Aujeszky	Aantal
Onderzochte beslagen	3.403
Geteste monsters	63.551
Analyses	63.592
Inzendende dierenartsen	217

Tabel 11: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor Aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2024

Onderzoeksmotief	Aujeszky ELISA gE As (serum)	Aujeszky ELISA gB As (serum)	Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)	Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	Totaal
Aujeszky-aannemingstest	563	0	0	0	563
Aujeszky-opvolgingstest (jaarlijks)	55.208	0	19	19	55.246
Aujeszky-opvolgingstest (4-maandelijks)	5.653	0	0	0	5.653
KI varken	2.019	0	0	0	2.019
Hercontrole (opdracht FAVV)	3	0	1	1	5
Diagnostiek	104	0	1	1	106
Totaal	63.550	0	21	21	63.592

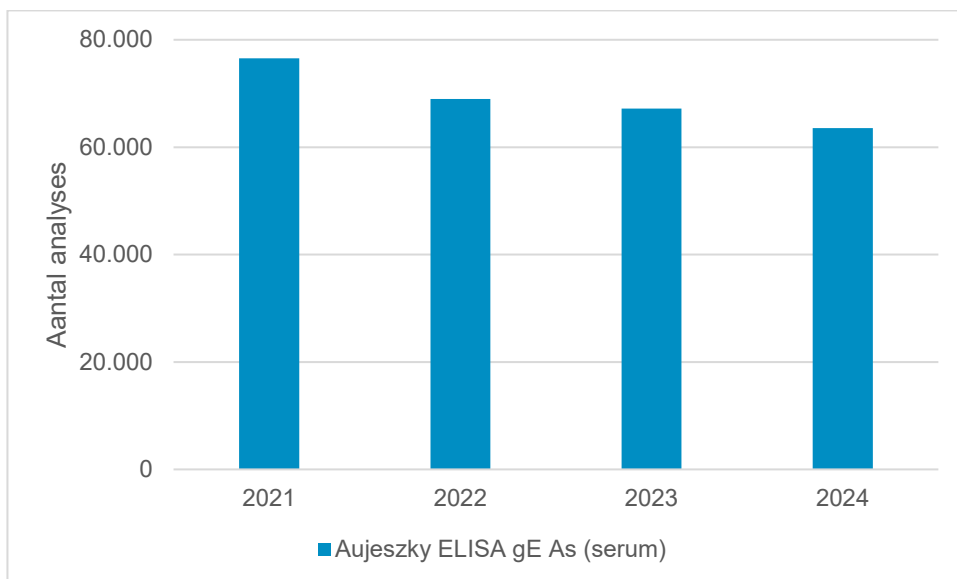
Het behoud van een A4-statuut vereist een jaarlijkse opvolgingstest. Op een beslag dat fok- en/of opfokvarkens verhandelt of een beslag met buitenbeloop gebeurt de opvolgingstest viermaandelijks.

Tabel 12: Resultaten analyses voor Aujeszkybewaking bij varkens, uitgevoerd bij DGZ en derde labo's in 2024

Resultaat	Aujeszky ELISA gE As (serum)		Aujeszky ELISA gB As (serum)		Aujeszky SN As (serum) (Sciensano)		Aujeszky ELISA gB As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	63.511	99,94%	nvt	nvt	21	100%	21	100%
Niet-interpreteerbaar	24	0,04%	nvt	nvt	0	0,0%	0	0,0%
Positief	15	0,02%	nvt	nvt	0	0,0%	0	0,0%
Cytotoxisch	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	63.550	100%	nvt	nvt	21	100%	21	100%

5.3.2 Trendobservatie

Figuur 3: Evolutie aantal gE ELISA-analyses voor Aujeszkybewaking bij varkens per jaar

Het percentage positieve gE ELISA voor Aujeszkybewaking blijft de laatste vier jaar zeer laag waardoor een trendobservatie geen extra waarde brengt.

5.4 *Brucella suis* (brucellose)

Situatie van *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2024

Brucellose is een zoönose die aangifteplichtig is. Het onderzoek gebeurt uitsluitend op KI-centra bij spermaproducerende beren en bij beren die worden verhandeld voor deze doeleinden.

Het percentage monsters positief voor *Brucella suis* bij DGZ blijft de laatste vijf jaar op een laag niveau.

5.4.1 Datacollectie

Tabel 13: Overzicht analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2024

Analyses brucellose	Totaal
Aantal onderzochte beslagen	44
Aantal geteste monsters	2.318
Aantal analyses	2.366
Aantal inzendende dierenartsen	32

Tabel 14: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2024

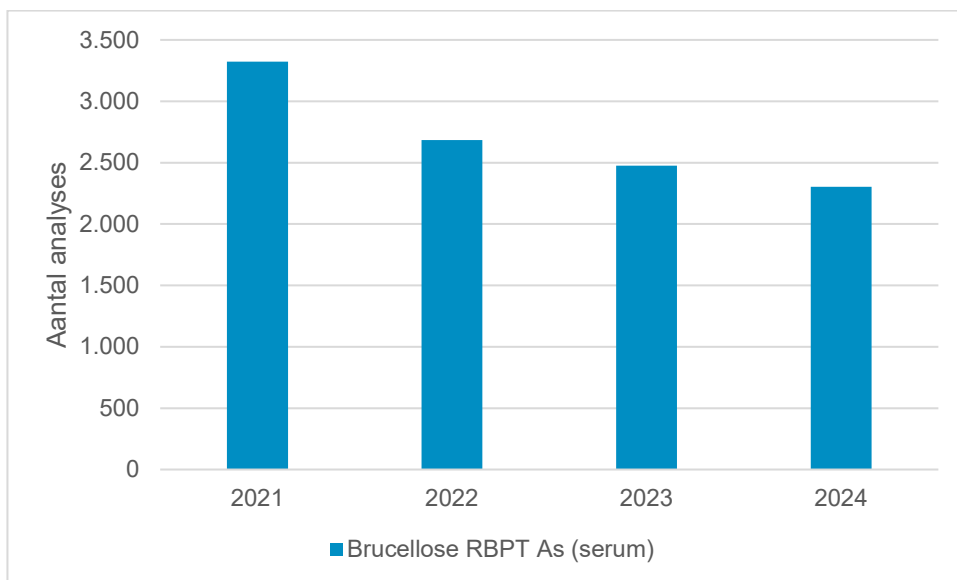
Onderzoeksmotief	Brucellose RBPT As (serum)	Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)	Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	Totaal
KI varken	2.070	8	41	2.119
Hercontrole (opdracht FAVV)	0	0	0	0
Diagnostiek	47	0	7	54
Handel	186	4	3	193
Totaal	2.303	12	51	2.366

Tabel 15: Resultaten analyses voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens in 2024

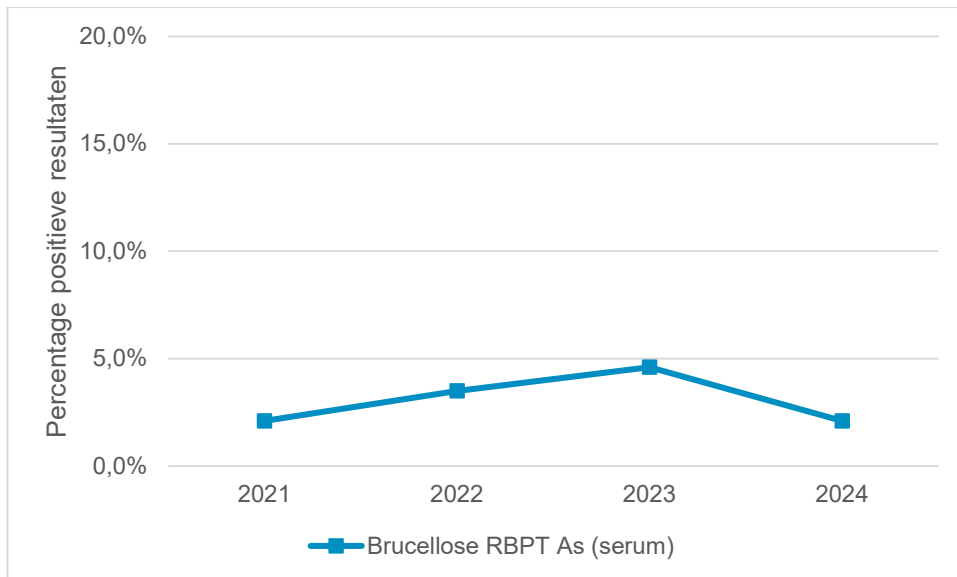
Resultaat	Brucellose RBPT As (serum)		Brucellose CBR As (serum) (Sciensano)		Brucellose ELISA As (serum) (Sciensano)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Negatief	2.254	97,9%	12	100%	51	100%
Positief	49	2,1%	0	0,0%	0	0,0%
Totaal	2.303	100%	12	100%	51	100%

5.4.2 Trendobservatie

Figuur 4: Evolutie aantal RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

Figuur 5: Evolutie percentage positieve RBPT's voor *Brucella suis* (brucellose) bij varkens per jaar

5.5 *Salmonella* species

Situatie van *Salmonella* bij varkens in 2024

De voorbije jaren namen de *Salmonella* ELISA As-onderzoeken steeds verder af. In 2023 stagneerde die trend: het aantal onderzoeken bleef ongeveer gelijk ten opzichte van 2022. In 2024 zien we echter opnieuw een kleine daling.

De laatste 2 jaar was er een duidelijk stijgende trend in salmonella-isolaties. Het aantal isolaties bij een darmontsteking op autopsie steeg van 10,6% in 2021 naar 25,8% in 2023. Ook wanneer er geen darmontsteking was, nam het aandeel van de salmonella-isolaties in diezelfde periode toe van bijna 2% naar meer dan 4%. Tot slot zien we ook bij de andere onderzoeken die niet gerelateerd waren aan een autopsie (onderzoek op darm, mest, swab...) een stijging van het aandeel salmonella-isolaties (10,6% in 2021 naar 14,5% in 2023). Deze stijgende trend houdt ook in de eerste helft van 2024 verder aan.

5.5.1 Datacollectie

Tabel 16: Overzicht analyses voor *Salmonella* bij varkens in 2024

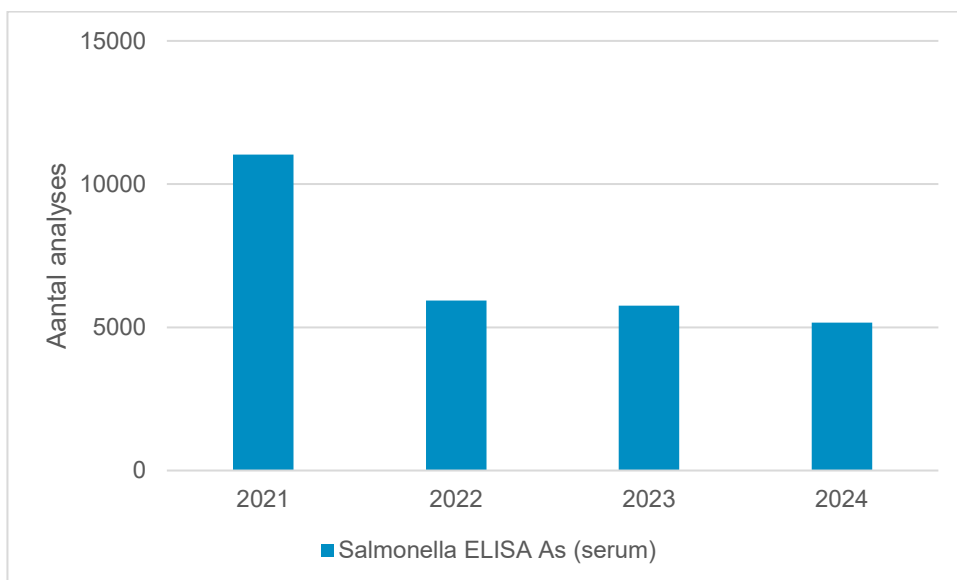
Analyses <i>Salmonella</i>	Aantal
Aantal onderzochte beslagen	254
Aantal geteste monsters	5.212
Aantal analyses	5.212
Aantal inzendende dierenartsen	60

Tabel 17: Aantal analyses per onderzoeksmotief voor *Salmonella* bij varkens in 2024

Onderzoeksmotief	<i>Salmonella</i> ELISA As (serum)	<i>Salmonella</i> isolatie volgens ISO 6579D	Totaal
Aujeszkij-aannemings- of opvolgingstest	1.151	0	1.151
Veepeiler	20	0	20
Diagnostiek	3.994	47	4.041
Totaal	5.165	47	5.212

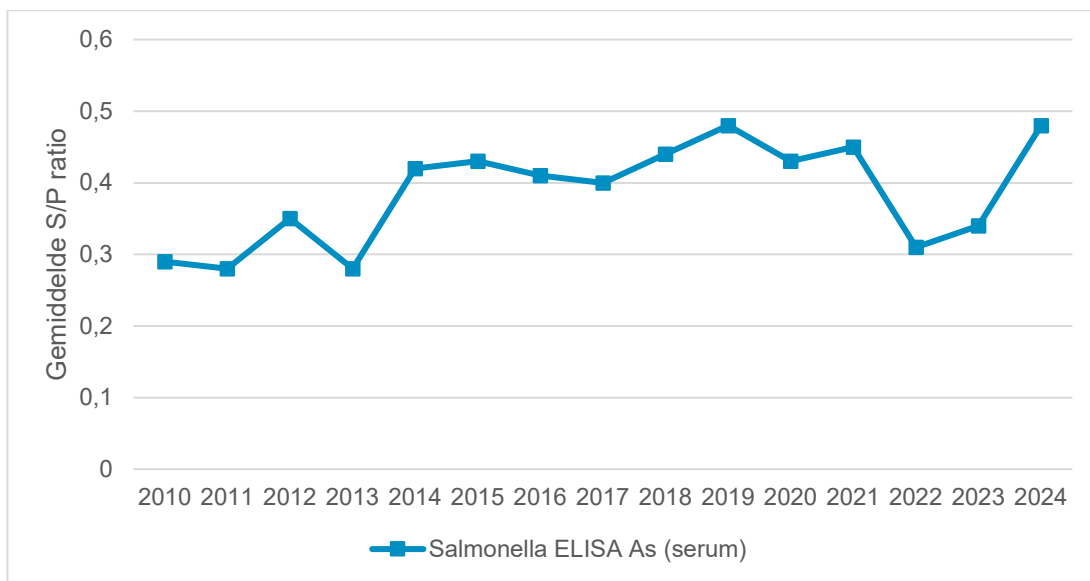
5.5.2 Trendobservatie

Figuur 6: Evolutie aantal *Salmonella* ELISA-testen bij varkens per jaar

In 2015 werden het wettelijk verplichte *Salmonella* Actieplan én de subsidiëring errond stopgezet. Tot en met 2019 verplichtten de kwaliteitslabels Certus en CodiplanPlus hun deelnemende bedrijven echter om het actieplan verder te zetten. Dit hield in dat deze bedrijven op de bloedmonsters die werden genomen voor Aujeskybewaking, jaarlijks ook de s/p (sample to positive) ratio voor *Salmonella* lieten bepalen. Voor de Certus-deelnemers financierde Belpork deze analyses.

Sinds 2020 heeft Belpork de *Salmonella*-analyses bij zijn deelnemers stopgezet. In 2021 begon ook CodiplanPlus de *Salmonella*-analyses af te bouwen, om ze vanaf 2022 volledig stop te zetten. Dit verklaart de sterke daling in het aantal *Salmonella* ELISA's tussen 2021 en 2022. Sindsdien blijven de cijfers vrij stabiel, met in lichte daling in 2024.

Figuur 7: Evolutie gemiddelde s/p-ratio bij *Salmonella* ELISA bij varkens per jaar

6 Bijlage

Met de publicatie *Veescoop* ondersteunt DGZ dierenartsen en hun veehouders elk semester met een kort overzicht van mogelijke dreigingen voor de diergezondheid, opvallende bevindingen en trends in de ziekten en programma's om ziekten te bestrijden bij herkauwers, varkens en pluimvee. Wat kwam er binnen in de autopsiezaal van DGZ? Wat is de recente evolutie van ziekten bij het Vlaamse vee? *Veescoop* geeft antwoord.

Wat DGZ opmerkte en opviel bij varkens in 2024 werd gepubliceerd in onderstaande edities van *Veescoop*, die ook terug te vinden zijn in deze bijlage:

- [Veescoop varkens nr. 013, 1^e semester 2024](#)
 - [Veescoop varkens nr. 014, 2^e semester 2024](#)
-